

O‘zbekiston davlat jahon tillari
universiteti Xalqaro jurnalistika
fakulteti dekani Filologiya fanlari
doktori (DSc) Karimov Amrullo
Ashurovich taqrizi asosida

Abdusattorov Shahboz Shavkat o‘g‘li
Qishloq xo‘jaligi vazirligi Axborot xizmatlari
bo‘limi bosh mutaxassisi
Telefon raqam: +998(99) 817-39-72
E-mail: shahbozabdusattorov97@gmail.com

AGRO JURNALISTIKA – ILG‘OR TAJRIBA VA O‘ZGARUVCHAN DEHQONCHILIK SHAROITLARIGA E‘TIBOR QARATADIGAN JURNALISTIKA SOHASI

Annotatsiya: Hozirgi kunda agro jurnalistikaga bo‘lgan talab kundan kunga ortib bormoqda. Ayniqsa, qishloq xo‘jaligi sohasi bilan shug‘ullanuvchilar o‘simlik yetishtirish, kasalliklarga qarshi kurash, oziq-ovqat xavfsizligini ta‘minlash kabi masalalarda ma‘lumot topishga qiyalayotgani bor gap. Bunga saba, yurtimizda agro jurnalistikaning yo‘lga qo‘yilmagani. Mazkur maqolada aynan agro jurnalistika ilmiy doiradagi qisqacha tahlili bilan o‘rganilgan va iqtisodiy-huquqiy omillar asosida tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: Agro jurnalistika, dehqonchilik, OAV, oziq-ovqat xavfsizligi, ilg‘or tajriba, xalqaro qishloq xo‘jaligi, muammo va yechim.

АГРО ЖУРНАЛИСТИКА — СФЕРА ЖУРНАЛИСТИКИ, ОЦЕНИВАЮЩАЯСЯ НА ПЕРЕДОВЫХ ПРАКТИКАХ И ИЗМЕНЕНИИ УСЛОВИЙ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА

Аннотация: Сегодня интерес к агрожурналистике растет с каждым днем. Существует поговорка, что работникам аграрного сектора часто трудно найти информацию по таким вопросам, как селекция растений, борьба с болезнями и безопасность пищевых продуктов. Причина этого заключается в отсутствии развитой агрожурналистики в нашей стране. В данной статье проводится анализ агрожурналистики с учетом научных, экономических и правовых аспектов.

Ключевые слова: Агрожурналистика, сельское хозяйство, СМИ, продовольственная безопасность, передовой опыт, международное сельское хозяйство, проблемы и решения.

AGRO JOURNALISM IS A FIELD OF JOURNALISM ASSESSED ON BEST PRACTICES AND CHANGING CONDITIONS OF AGRICULTURE

Annotation: The interest in agro-journalism is growing daily. It is often observed that those employed in the agricultural sector have difficulty accessing information on topics such as plant breeding, disease control and food safety. This is attributed to the lack of developed agro-journalism in our country. This article analyses agro-journalism from scientific, economic and legal perspectives.

Keywords: Agrojournalism, agriculture, media, food security, best practices, international agriculture, problems and solutions.

Agro jurnalistika – qishloq xo‘jaligining turli jabhalariga, jumladan, agrobiznes, ilg‘or tajribalar va o‘zgaruvchan dehqonchilik sharoitlariga e‘tibor qaratadigan jurnalistika sohasi.

Agro jurnalistika qishloq xo‘jaligi kommunikatsiyalarining bir qismi bo‘lib, qishloq xo‘jaligi haqida mulohaza qilishning ilg‘or tajribalariga yo‘naltirilgan akademik va professional sohadir.

Bilimlar uzatishning bu turi qishloq xo'jaligi mutaxassislarining ob-havo yoki iqtisod kabi yirikroq yangiliklar bo'yicha qarashlarini ta'kidlashi, shuningdek, bilim egalari, siyosatchilar va tadqiqotchilarning qishloq xo'jaligi ishlab chiqaruvchilari va oziq-ovqat yetishtirish yoki qayta ishlash bilan shug'ullanuvchi boshqa shaxslarga bilimlarini uzatishi mumkin.

Birinchi agrar nashrlar XIX asrda, qishloq xo'jaligi iqtisodiyotning eng muhim tarmoqlaridan biriga aylanganda paydo bo'ldi. O'sha paytda agrar matbuot fermerlar, bog'bonlar va boshqa qishloq xo'jaligi ishchilariga qaratilgan edi. U orqali fermer va dehqonlarga yerni qayta ishlashning yangi usullari, o'simliklarni ko'paytirish, chorvachilik va qishloq xo'jaligining boshqa jihatlari to'g'risida ma'lumot berilgan¹.

XX asrda texnologiyalarning rivojlanishi va matbuotning tarqalishi bilan agrar matbuot keng auditoriya uchun ochiq bo'ldi. U jamiyatni qishloq xo'jaligi masalalari bo'yicha o'qitish va xabardor qilishda muhim rol o'ynay boshladi. Bu davrda "qishloq hayoti", "agrar gazeta" va boshqa mashhur agrar nashrlar paydo bo'ldi.

Internet va raqamli texnologiyalarning rivojlanishi bilan agrar matbuot onlayn formatda mavjud bo'ldi. Bu unga o'z auditoriyasini kengaytirishga va qishloq xo'jaligi voqealari va yangiliklari to'g'risida yanada dolzarb va tezkor ma'lumotlarni taqdim etishga imkon berdi.

Bugungi kunda agrar matbuot rivojlanishda davom etmoqda va jamiyatda muhim rol o'ynaydi. U qishloq xo'jaligining so'nggi tendentsiyalari haqida ma'lumot beradi, fermerlar va bog'bonlarga o'z malakalarini oshirish va ish samaradorligini oshirishga yordam beradi. Agrar matbuot ekologiya, barqaror rivojlanish va oziq-ovqat xavfsizligi muammolari bilan ham shug'ullanadi.

Agrar matbuotning o'ziga xos xususiyatlari va o'ziga xos xususiyatlari bor, ular uning maqsad va vazifalarini belgilaydi.

Ulardan ba'zilari:

Axborot – agrar matbuotning asosiy maqsadlaridan biri o'quvchilarni qishloq xo'jaligidagi so'nggi yangiliklar va voqealar to'g'risida xabardor qilishdir. U yangi texnologiyalar, ekinlarni etishtirish va qayta ishlash usullari, shuningdek, fermerlar va bog'bonlarning ishiga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan Qonunchilik o'zgarishlari haqida dolzarb ma'lumotlarni taqdim etadi.

Ta'lim va maslahat – agrar matbuot ta'lim va maslahat vazifasini ham bajaradi. U fermerlar va bog'bonlarga qishloq xo'jaligining eng yaxshi amaliyotlari va amaliyotlari haqida ma'lumot berish orqali o'z malakalari va bilimlarini oshirishga yordam beradi. Shuningdek, u o'simliklarni parvarish qilish, zararkunandalarga qarshi kurash va qishloq xo'jaligi ishchilari duch keladigan boshqa muammolar bo'yicha maslahatlar berishi mumkin.

Qo'llab-quvvatlash va advokatlik – agrar matbuot qishloq xo'jaligi ishchilarini qo'llab-quvvatlash va himoya qilishda ham muhim rol o'ynaydi. U fermerlar va bog'bonlar duch keladigan muammolarni yoritishi va ularga jamoatchilik va rasmiylarning e'tiborini ushbu muammolarga qaratishga yordam berishi mumkin. Shuningdek, u qishloq xo'jaligi ishchilariga o'z faoliyatida yordam beradigan turli dasturlar va tashabbuslar haqida ma'lumot berishi mumkin.

¹ Проблемы и перспективы аграрной модернизации ссср–россии (XX – первые десятилетия XXI вв.) 159 стр.

Targ‘ibot va ommalashtirish – agrar matbuot qishloq xo‘jaligini targ‘ib qilish va targ‘ib qilish bilan ham shug‘ullanadi. Bu qishloq xo‘jaligi faoliyatining ijobiy qiyofasini yaratishga va ushbu sohaga yangi odamlarni jalb qilishga yordam beradi. U fermerlarning yutuqlari va yutuqlari, shuningdek, qishloq xo‘jaligida ishlash imkoniyatlari va istiqbollari haqida gaplashishi mumkin².

Umuman olganda, qishloq xo‘jaligi matbuoti qishloq xo‘jaligi xodimlariga ma‘lumot, ta‘lim va qo‘llab-quvvatlash hamda qishloq xo‘jaligini rivojlantirish va ommalashtirishga yordam berish orqali jamiyatda muhim rol o‘ynaydi.

Biroq, agro jurnalistika bo‘yicha so‘nggi tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, fermerlar jurnalistika platformalari orqali, ayniqsa yangi texnologiyalar va metodologiyalarni o‘zlashtirmoqda.

Agro jurnalistikani, birinchi navbatda, qishloq xo‘jaligiga oid xabar va fikr-mulohazalarni to‘plash, qadoqlash va aholiga o‘z vaqtida yetkazish bilan shug‘ullanuvchi davlat xizmatining bir tarmog‘i sifatida ta‘riflash mumkin. Bunga turli ommaviy axborot vositalari, jumladan bosma, elektron (televidenie va radio), Internet va boshqalar orqali erishiladi.

Agro jurnalistika shuningdek, gazetalar, davriy nashrlar, radio, televidenie, reklama kabi ommaviy axborot vositalari orqali axborotni olish, yozish, tahrirlash va uzatish texnikasi, shuningdek, bunday ishlab chiqarish bilan bog‘liq boshqaruv jarayonlari bilan shug‘ullanadigan jurnalistikaning ixtisoslashgan tarmog‘i sifatida ta‘riflanadi.

Agro jurnalistika aholiga oziq-ovqat qayerdan kelgani, qanday ishlab chiqarilishi va fermerlar duch kelayotgan muammolar haqida ma‘lumot beradi. Bu tushunish fermerlarga va qishloq xo‘jaligi sanoatining murakkabligiga hurmatni rivojlantirishi mumkin.

Fermerlarga yangi texnologiyalar, bozor tendensiyalari, hukumat siyosati va ilg‘or tajribalar haqida muhim ma‘lumotlarni taqdim etadi. Bu bilim ularga o‘z operatsiyalari to‘g‘risida ongli qarorlar qabul qilish va unumdorlik va rentabellikni oshirish imkonini beradi.

Qishloq xo‘jaligi hamjamiyatining ovozi bo‘lib xizmat qiladi, uning manfaatlarini himoya qiladi va oziq-ovqat xavfsizligi, barqarorlik va qishloq taraqqiyoti kabi muhim masalalardan xabardorlikni oshiradi. Bu qishloq xo‘jaligi foydasiga siyosiy qarorlar va jamoatchilik fikriga ta‘sir qilishi mumkin.

Agro jurnalistika tadqiqot yutuqlari va muvaffaqiyat hikoyalarini ta‘kidlash orqali innovatsiyalarni va sanoatda yangi texnologiyalarni o‘zlashtirishni rag‘batlantiradi.

Qishloq va shahar aholisi o‘rtasidagi tafovutni har birining hissasini tushunish va e‘tirof etishga yordam beradi.

Jurnalistikaning boshqa har qanday ko‘rinishi singari, agro jurnalistika ham tarafkashlik va noto‘g‘ri ma‘lumotlarga duchor bo‘lishi mumkin. Bu esa aholini chalg‘itishi va dehqonchilikning ayrim usullari haqida salbiy tasavvur hosil qilishi mumkin.

Qishloq xo‘jaligi ko‘plab mamlakatlar iqtisodiyotining asosi bo‘lib, millionlab odamlarni oziq-ovqat, ish bilan ta‘minlash va daromad bilan ta‘minlaydi. Qishloq xo‘jaligi jurnalistikasi

² Agrarная пресса: роль и влияние на развитие сельского хозяйства
<https://nauchniestati.ru/spravka/agrarnaya-pressa/>

fermerlarni, siyosatchilarni va keng jamoatchilikni qishloq xo'jaligi sohasidagi so'nggi o'zgarishlar to'g'risida xabardor qilish va o'qitish uchun platforma bo'lib xizmat qiladi.

Bu odamlar orasida dehqonchilikning so'nggi texnikasi, ekin turlari, tuproq salomatligi va iqlim o'zgarishining qishloq xo'jaligiga ta'siri to'g'risida xabardorlikni shakllantirishga yordam beradi. Shuningdek, u qishloq xo'jaligi sohasidagi muammolar va imkoniyatlarni ta'kidlaydi va ushbu masalalarga echim topadi. Qishloq xo'jaligi jurnalistikasi fermerlik sanoatining muammolarini yoritib, siyosatchilarga qishloq xo'jaligi bilan bog'liq siyosat to'g'risida qaror qabul qilishga yordam beradi.

Agro jurnalistika keng ko'lamga ega va u qishloq xo'jaligi, oziq-ovqat ishlab chiqarish va dehqonchilik bilan bog'liq ko'plab mavzularni qamrab oladi³.

Jumladan, agro jurnalistika qamrab oladigan ba'zi asosiy yo'nalishlar:

- O'simlikchilik: Bunga dehqonchilikning so'nggi texnikasi, ilg'or tajribalari va o'simlikchilik sohasidagi yangiliklarni qamrab olish kiradi. Shuningdek, u sug'orish usullari, o'g'itlar, zararkunandalarga qarshi kurash va tuproq salomatligi kabi mavzularni qamrab oladi.
- Chorvachilik: Qishloq xo'jaligi jurnalistikasi chorvachilik bilan bog'liq naslchilik, oziqlantirish va sog'liqni saqlash kabi mavzularni ham qamrab oladi. Shuningdek, u hayvonlarning farovonligi va chorvachilikning atrof-muhitga ta'siri bilan bog'liq masalalarni qamrab oladi.
- Oziq-ovqat ishlab chiqarish: Bunga organik dehqonchilik, barqaror qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat xavfsizligi kabi oziq-ovqat ishlab chiqarishdagi so'nggi tendensiyalarni yoritish kiradi. Shuningdek, u bilan bog'liq masalalarni qamrab oladi oziq-ovqat xavfsizligi va global oziq-ovqat savdosining mahalliy qishloq xo'jaligiga ta'siri.
- Qishloq taraqqiyoti: Qishloq xo'jaligi jurnalistikasi infratuzilmani rivojlantirish, ta'lim, sog'liqni saqlash va ish bilan ta'minlash imkoniyatlari kabi qishloq rivojlanishi bilan bog'liq mavzularni ham qamrab oladi. Shuningdek, u qishloq qashshoqligi va tengsizlik bilan bog'liq masalalarni qamrab oladi.

Soha mutaxassislari har tomonlama yoritish uchun turli manbalardan ma'lumot olishadi. Ushbu manbalarga natijalar namoyishlari, tadqiqot stansiyalari, tadqiqot nashrlari, fermerlar dalalari, qishloq xo'jaligi universitetlari/davlat idoralari, kengaytirilgan tadbirlar, qishloq xo'jaligi bilan bog'liq rejalar, qishloq xo'jaligi moliya institutlari, kirish agentliklari, qishloq xo'jaligi bozori qo'mitalari, elektr energiyasi va sug'orish tarmoqlari, fermerlar qo'mitalari va birlashmalari, NNTlar va boshqalar.

Ba'zi ommaviy axborot vositalari tomoshabinlarni jalb qilish uchun qishloq xo'jaligi mavzularini shov-shuvga keltirishi mumkin, bu esa keraksiz qo'rquv yoki qishloq xo'jaligining ayrim amaliyotlariga salbiy munosabatni keltirib chiqarishi mumkin.

Umuman olganda, agro jurnalistika jamiyatda muhim o'rin tutadi. Mumkin bo'lgan kamchiliklarga qaramay, aholini xabardor qilish, fermerlarning imkoniyatlarini kengaytirish va

³ Аграрная пресса: роль и влияние на развитие сельского хозяйства

<https://nauchniestati.ru/spravka/agrarnaya-pressa/>

qishloq xo‘jaligi jamiyati uchun targ‘ibot ishlarining afzalliklari har qanday tashvishlardan ustundir. Qishloq xo‘jaligi jurnalistlari axloqiy me‘yorlar va mas‘uliyatli jurnalistikani amalda qo‘llash orqali fermer xo‘jaligi va jamiyat o‘rtasida muhim ko‘prik bo‘lib xizmat qilishda davom etishlari mumkin.

Xulosa qilib aytganda, agro jurnalistika jamoatchilikni qishloq xo‘jaligi, oziq-ovqat va dehqonchilik dunyosida bo‘layotgan voqealardan xabardor qilish uchun juda muhimdir. Bu fermerlar, siyosatchilar va jamoatchilik uchun birlashish, fikr almashish va muammolarga yechim topishning bir usuli. Qishloq xo‘jaligi global iqtisodiy landshaftda tobora muhim rol o‘ynashda davom etar ekan, agro jurnalistika jamoatchilikni xabardor qilish va o‘qitish uchun muhim manba bo‘la oladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Аграрная пресса: роль и влияние на развитие сельского хозяйства <https://nauchniestati.ru/spravka/agrarnaya-pressa/>
2. *Белякова, Л. П.* Мир газетного образа / Л. П. Белякова. – 2-е изд., перераб. и доп. – Минск: БГУ, 2008. – 220 с.
3. Официальные документы и публикации в прессе по вопросам агроэкономики, Государственные программы: по возрождению села (2005–2010 гг.); развитию сельских территорий (2011–2016 гг.) и др.